

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XII. Regis Hispani moderatio de loco dato Galliae Oratori. Accepta Synodus eius iussu etiam in Sicilia & in Belgio. Quae Suauis refert tamquam in Germania obiecta Concilio. Petitiones Caesaris ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

Regis Hispani moderatio de loco dato Gallie Oratori. Accepta Synodus eius iussu etiam in Sicilia & in Belgio. Quae Suavis refert tamquam in Germania obiecta Concilio. Petitiones Caesaris & Bauari pro Calicis usu, aliisque relaxationibus legum Ecclesiasticarum. Calicis usus tandem concessus cum varijs conditionibus ac limitationibus; & in Germania per summam latitiam exceptus, sed nullo fructu. Ferdinandi Caesaris mors. Honores illi exhibiti à Pontifice. Concilium in magna Germaniæ parte acceptum.

Quemadmodum rationes politicæ experimento deprehendi solent debiliores, minusque efficaces communi expectatione; ita loci prærogatiua, à Pontifice decreta, non minus compitium opinionem fefellit de Hispanorum indignatione, quàm de Gallorum compensatione. Philippus Rex accepto rei nuntio, non aliud edidit commoti animi argumentum, nisi reuocato Româ Oratore. Pontifex verò prudentiæ normam secutus, ne se offensum ostenderet, cum res alterius interpretationis est capax, speciem præ se tulit, interpretantis id potius agi quò sibi satisfaceret. Requesenius enim à propriâ auctoritate capi iusserat, & postea in carcerem conijci Schiuelum quemdam, qui studiorum curriculum absoluerat: ex quo Pius usque adeò indignatus est, ut quamdiu accessum ad se Oratori negauerit, & postea eo concessio, ne cursum publicis negotijs impediret, dederat operam per Pacecum Cardinalem, ut ille vocaretur à Rege, quippe non amplius idoneus ad res secum transigendas. Quapropter tum in Purpuratorum cœtu, tum in litteris ad Nuntium a se scriptis, noluit hanc Oratoris amotionem vltioni, sed gratificationi adscribere. Tamen gnarus, in huiusmodi euentibus dissimulationem, vbi mediocri ea sit, gratam accidere, quasi reuerentiam; vbi verò nimia, molestam, quasi despectum, non destitit in vtroque loco se velut obliquè purgare. Quare addidit, minimè à se credi id profectum ex vlla Regis acrimonia ob attributum Oratori Gallico gradum in facello: rationibus siquidem, quas iam retulimus, persuaderi sibi, non posse Regem illud oneri sibi vertere: disertius verò in epistola ad Nuntium scripta dixit, consentaneum nõ videri Philippi Regis dignitati, velle hęc

Ex litteris Borrom. ad duos Hispaniæ Nuntios 2. Februarij & ex epistola duorum Nuntiorum ad ipsum 3. Martij 1564. & ex Epist. Pontificis ad Nuntium Hispaniæ 6. Decembris 1563.

hæc innouari in Principem puerum, ac diuexatum; nec debere ab eo loci prærogatiuam impugnari, sed potius agi Deo grates, quòd prærogatiuam in ditionibus sibi largiretur. 1564.

2 Et re ipsa, tametsi Philippus Oratorem illius acrimoniæ causâ reuocasset, non tamen uoluit Religionis pretio de Pontifice uicisci. Quocirca secundo Iulij^b Decretum vulgavit, ubi honorificis tum Concilio tum Ecclesiæ Romanæ uerbis imperauit, ut illud exciperetur, ac seruaretur in cunctis Hispaniæ regnis, & post dies quindecim iussit excipi in Sicilia, de quo regno quidam dubitarant, spectatis monarchiæ Priuilegijs; postea uero in litteris^c, quibus edocuit de ijs, quæ Romæ Oratori suo acciderant, Ducem Parmensem sororem suam, quæ eius loco Belgium moderabatur, ita scribit: *Euentum illius causæ longè alium fuisse ab eo qui æquitati, suæq; in Pontificem beneuolentiæ atque obseruantia debebatur. Eapropter à se Oratorem suum fuisse reuocatum Româ, ubi degere cum dignitate amplius non licebat, ac propterea nullum à se interim priuatum negotium agi cum Pontifice. De rebus quæ ad publicas Religionis curas attinebant, & ad præstandum obsequium atque obedientiam sanctæ Sedi, unde nolebat ne latum quidem ungue necedere, demandatum à se fuisse negotium Francisco Cardinali Paceco, in Vrbe patronum Hispaniæ agentis. Cum eo igitur ipsa transigeret quidquid spectaret ad Episcoporum electionem, & ad cetera Religionis fulcimenta, ad quam strenue substinendam, & ad promulgandam & exequendam diligentissimè Synodum Tridentinam, ab ipsa, quacumque de causa, lentius agendum non esse. Cùm autem illa respondisset^d, uideri Senatoribus, esse in Synodo quosdam articulos noxios Principis iuribus, & prouinciarum priuilegijs, adeoque opus esse ut ea in promulgatione exciperentur, Rex in hanc sententiam^e illi rescripsit: *Sibi nequam placere, in promulgatione Concilij quidquam excipi, ne ansa præberetur tum susurrandi Romæ, sermonum auida, tum imitandi reliquis Principibus, semper ad res in Hispania gestas intentis. De Regis ac Prouinciarum iuribus abundè fuisse consultum, cùm actum fuerat de promulgando in Hispania Concilio, ubi eadem difficultates militabant: & sicut ibi non magni habitæ sunt, promulgato sine ulla restrictione Concilio, leuig; solum temperamento ad usum adiecto; ita se uelle ut ageretur in Belgio: eam ob causam eo mitti promulgationem in Hispania prægressam, quòd populi omnes sibi parentes ad eandem normam redigerentur.**

^b Decretum extat in archiuo Vaticano.

^c 6. Augusti 1564. lib. 4. Historiæ Belgicæ Familij Strada.

^d 30. Septembris 1564.

^e 25. Nouembriis.

3 Hæc Philippi Regis pietas, coniuncta cum Sebastiani Regis, & Principum Italicorum pietate, subiecit Concilio & regiones Occidentales utriusque terrarum orbis, & partem Septentrionis, & Indias ad Orientem, & multas Africæ regiones, quantum ad

1564. climata qualitatesque illarum Ecclesiarum Tridentinæ sanctiones aptantur.

In Germania, scribit Suavis, Decreta disciplinæ ne à Catholicis quidem fuisse in pretio habita. Sed rei falsitas paulò post à nobis palàm fiet. Tum varia narrat obiecta contra Decreta doctrinæ, in postrema Sessione firmata, quæ tandem ad tria capita rediguntur, ad nimiam loquendi breuitatem, ad obscuritatem inde profectam, & ad quasdam peculiare animaduersiones in argumento de Indulgentijs.

Quod spectat ad breuitatem: si fuisset percontatus quid in Tribunalibus fieri consueuerit, cognouisset, acta causæ, in triginta voluminibus digesta, terminari à iudice vnus verbi sententiã. Et quamquam Synodus in antegressis Sessionibus explicationem doctrinæ præmississet, se tamen non obstrinxerat vt ita semper ageret, vbi nec argumenti difficultas id postularet, nec temporis angustia id permetterent. Videatur secunda Synodus Arausicana, quam adeò reueretur Ecclesia, ibique paucis versibus definita reperientur argumenta ampliora, magisque nodosa ijs, quæ per vltima Tridentina Decreta sunt definita. Præterquam quod non tam ea fuerunt nouæ definitiones, quàm confirmationes veterum, quæ aut ab alijs Concilijs, aut ab hoc eodem in alijs Sessionibus editæ sunt: cuius rei testimonia illic apparent è regione Decretorum notata.

De obscuritate satis mihi sit vt respondeam: De intelligentia Canonum præteritorum plurimam inter Theologos, vt allolet, controuersiam esse; at verò de his, qui Sessione vigesimã quintã confecti sunt, vix vllam inter illos discordiam legi. Hinc deducatur, an caligo à Suauis obseruata, sit in obiecto, an in oculo. Solùm de Indulgentijs non habetur diserta definitio, ab antecedente Synodo confecta: verùm vt generatim illæ comprobarentur, satis erant duo Pontificum diplomata iam extantia, præter illud Leonis in Lutherum, & præter veterem consuetudinem Ecclesiæ. Ferè omnia, quæ contra definitiones hæc de Indulgentijs ab eo adducuntur, iam reiecta sunt à nobis in secundo libro, vbi similiter is de illis disserit, describens earum examen, habitum ætate Adriani. Ne igitur quæ ibi dicta sunt repetam, breuiter ijs, quæ hîc adijcit, respondebo. Ac primò quidem haud negauerim, vsùm Indulgentiarum diu in Ecclesia parciorem fuisse. Sed cùm Synodus dixit vt ad veterem seueritatem rediretur, significare noluit, sicut arguit Suavis, vt omnino rediretur; solùm voluit vt nimia laxitas iam inducta ad eos fines coarctaretur, quos temporum & locorum conditio suadebat.

debat. Itaque cum hac ætate commodè resumì non posset frequentia canonicarum pœnarum, ob causas ibi adductas à Suauì, experimento cognoscitur, adiuuentum esse suauè simul & efficax, ad homines excitandos ad opera pietatis, illicium Indulgentiæ consequendæ. Nec per illud, modò sit prudens ac moderatum, desides redduntur Christi fideles ad satisfaciendum Deo per alia pietatis officia pro noxis commissis: cum enim, sicut in memorato loco notauimus, homines incerto semper animo sint an Indulgentiam obtinuerint, remanet pariter in compluribus stimulus, vt per nouam operum pœnarumque salutarium solertiam certiores reddantur, & ex altera parte, quæ ipsis ad consequendam Indulgentiam iniuncta fuere, per ipsorum exercitationem augeant studium pietatis; & facilitatem inducant ad similia perficienda; quod liquet experimento quotidiano. Præterea hæc opportunitas Indulgentias, quas vocant plenarias, impetrandi, facile reddit ministerium, alioqui grauissimum, Confessariorum, dum sæpè liberantur anxio metu, ne pœnæ ab ipsis culparum grauitate leuiore imponantur; quod tamen spectatâ pœnitentium imbecillate opportunum esse solet, ne ab accessu ad Sacramenta deterreantur. Et hoc posito, sacerdotibus confessiones audientibus permolestum accideret, si cogèrentur semper exactè perquirere, num peccator parato sit animo ad excipiendam pœnam delictis congruentem. Ab his igitur causis & adducti sunt Pontifices ad liberalius impertiendas Indulgentias, quàm mos antiquior in Ecclesiâ ferebat, & omnis dubitatio tollitur de Patrum mente in verbis adductis.

7 Alterum corollarium nititur hïc Suauis conficere (vt reliquas nugas, inutiles & indignas responso, præteream) videlicet, dum Synodus affirmauit, ex nimia Indulgentiarum facilitate disciplinam eneruari, falsam proinde fuisse, eas non nisi ad remittendas pœnas exteriores valere, adeoque ad conscientiam non spectare, nec animos ab vllò apud Deum culpæ debito soluere. Argumentatio hæc claudicat vtroque pede, hoc est, & quod spectat ad Logicam, & quod spectat ad Theologiam. Vtrumque vitium in aperto est. Ita procedit argumentatio: Indulgentiæ hominem liberant ab exteriori pœna canonica; igitur ab ea sola liberant. Cui non patet vitium logicum, quod nimirum pertinet ad formam? Theologicum consideremus, quod spectat ad materiam. S. Thomas ex principijs suis oppositum concluderet per huiusmodi syllogismum: Indulgentiæ hominem liberant ab exterioribus pœnis canonicis: id non præstarent, nisi liberarent pariter à pœna in Purgatorio debita, ad

T r r r r 2

quam

1564. quam compensandam huiusmodi canonicæ pœnæ imponuntur, aliter enim morbum relinquerent, & medicinam auferrent, adeoque nocerent: igitur liberant etiam à pœna Purgatorij. Addo, distortè concludi ex dictis Concilij verbis, per Indulgentias liberari hominem exteriori pœnâ canonicâ, & non potius impositâ in Sacramento; nam etiamsi hac solâ liberarent, adhuc verum esset Concilij dictum, nimirum, ex nimia facilitate Indulgentias consequendi debilitari Ecclesiasticam disciplinam; cum ea conferretur vsu quoque piorum operum, pœnarumque à Confessarijs iniunctarum, quæ vim obtinent ad edomandas animi affectiones, & ad cautiolem reddendum pœnitentem, ne in posterum labatur. Hoc autem admissò, equidem puto mihi opus non esse aliunde probare, eatenus posse per illas solui obligationem pœnitentiæ in Sacramento iniunctæ, quatenus pœnarum Purgatorij obligationem soluant, ad quas delendas eiusmodi pœnitentia est instituta.

Narrat deinceps, à Cæsare ac Bauaro, quòd satisfaceret Catholicis, 8 fuisse inflammato studio postulata vsum Calicis, coniugium Sacerdotum, aliaque legum Ecclesiasticarum laxamenta. Sed hoc pacto concordat cum ijs, quæ suprâ scripserat ad eleuandam Pontificiam auctoritatem, videlicet, postquam à Synodo reposita est in Pontifice Calicis concessio, destitisse Cæsarem ab ea petenda, propterea quòd populi à Concilij, non à Pontificis potestate illam velent? Profectò Suauis rationem nactus est, quâ ostenderet, se non semper mentiri: cum enim fieri non possit, vt in quauis contradictione pars altera vera non sit, certum est, dum ille vtramque affirmat, in ipsius altera esse veracem. Sed mendacium, tamquam proles magis dilecta, primum in eius paginis locum obtinuit: quare veritas est in ijs, quæ hoc secundo loco narrat. Pontifex in Senatu ^f Kalendis Martijs questus est de conditione temporum, quæ huiusmodi petitionibus materiam suppeditabat, & quosdam destinavit ad negotium expendendum. Sed ignorauit postea Suauis, vsus Calicis fuisse concessum, tametsi cum certis quibusdam conditionibus ac restrictionibus. Proinde Pontifex decimoquarto Iulij in Senatu ^g Cardinalibus exposuit, à Ferdinando Cæsare, cuius desperandam valetudinem dolenter significauit, postulatum fuisse summopere vsus Calicis pro Germania, suisque hereditarijs ditio- nibus, idque ex iudicio Episcoporum, Septemuirum Ecclesiasticorum, & Catholicorum Principum; eundemque denuntiasse, vbi hoc negaretur, breuè ab vniuersa Germania non Catholicam modò, sed Christianam etiam fidem desertum iri. Complures Cardinales

^f In Actis
Senatus.

^g Acta Sena-
tus.

nales ac Præsules secretò fuisse rogatos à se sententias; inde ipsorum consilio, tametsi ab huiusmodi rebus nouis ipse abhorreret, traditam à se fuisse potestatem quibusdam Episcopis Germaniæ, per quam ritum illum permitterent; non tamen absolute, sed in ijs locis, vbi causas allatas veras agnoscerent, & quibusdam certis conditionibus à se præscriptis. Concessionem hanc exceptam fuisse Viennæ immensâ lætitiâ, & Delfinum Nuntium scribere, iam duas tertias hæreticorum partes ad frugem redactas. Ita Pontifex ad Cardinales. Sed breuî compertum est, id esse instar breuissimi leuamenti, quod interdum ex nocentis poculi delectatione experitur ægrotus. Verumtamen hoc experimento opus erat ad euellendam ex animis Germanorum persuasionem, quod Synodi ac Pontificis difficultas in eo concedendo salutem nationis præpediret. Ceterà tum ea in melius mutatio, tum etiam concessionis effectus ampliùs progressa non sunt: vnde sedente ^b Gregorio XIII. ac postea Sixto V. obeuntibus nonnullis ex Episcopis, quibus impertita fuerat potestas, dubitatum fuit, an gradui illa intelligeretur tradita, adeoque perdurans in successoribus, an personis, adeoque cum ipsarum vita decedens: & hoc posterius pro vero habitum est, adeoque non obtineri vsum licitum illius concessionis nisi à sacerdotibus, quibus memorati Episcopi viuentes contulerant. Hic fuit exitus illius tam diuturni ac tam celebris postulati; qui docuit, quantum fallat spes ingentium bonorum, quæ mortales præfagiunt in obtinendis Romæ quibusdam inusitatis relaxationibus.

9 Hæc Germanorum postulata dum narrat Suauis, multa obliquè inducit in prohibitionem coniugij sacerdotum. Quod spectat ad auctoritatem antiquitatemque huiusce prohibitionis, calamum defatigare mihi non placet, cum argumentum ea sit innumeris controuersiarum scriptoribus familiare. Sed quod spectat ad ipsius utilitatem, prudens quisque consideret, quantum à rebus diuinis distraherent, quantumque cum carne ac sanguine connecterent ministros Sanctuarij amor coniugum, & amor liberorum, cum ambo omnium vehementissimi sint, quos in homine natura succendat. Quod si quando nimium mouet reliquorum coniunctorum amor, qui longè tepidior est, nec obligationem semper affert vt ipsis prospiciatur, quidnam molirentur duo illi amores adeò feruentiores, adeoque cohonestati naturali debito illis sollicitè consulendi? quantum intenti animi studio subtraheretur? quantum cresceret rei familiari? quanto esset in minori beneuolentia ac pretio Ecclesiasticus apud familias, dum patrimonij partitionem afferret? Enim-

^b In monumentis Pontificatus Sixti V. inter scripturas postremi Cardinalis Montali, quæ sunt in Archiuo Vaticano.

1564. uerò non sine præualida necessitate clerici seipfos de se obstrinxerunt lege alioqui durâ, eosque solùm obligante, non item laicos, sicuti ieiunij lex est. Quod autem hæc obligatio materiam postea præbeat ad multa peccandum, valde friuolum obiectum est, & cunctis prohibitionibus diuinis humanisque commune. Perpendatur quid illa boni afferat, quid mali sequeretur eâ sublatâ: perpendatur similis usus vetustissimus omnium Ordinum Regularium, quorum natura necessariò postulat hanc ad coniugia ineptitudinem; & hinc huius vetiti conuenientia perspiciatur. Nec illius relaxandi vlla vmquam dubitatio orta est in Pontifice, tamen Germanorum postulatis, nauiter à Cæsare expositis, vrgeretur.

Sed illicò eius petitiones desiere, idque cum Pontificis mœnore, ¹⁰ dum simul vita petitoris desijt. Hoc accidit die vigesimo quinto Iulij; & Pontifex rem ad Senatù dolenter retulit ¹ quinto Augusti, decreuitque ad honorificentiam, tunc non ordinariam in exequijs Pontificij facelli, vt illic oratio de laudibus Cæsaris haberetur, sicuti nec ordinaria fuerat eius pietas ac promeritum in Ecclesiam; & quatuor ex Purpuratis Patribus destinauit, vt id exequendum curarent per formam ex omni parte dignissimam. Ferdinandus magno animo Princeps fuit, sed non vasto: forti ad bellum pectore, sed ad pacem prono: in rebus bellicis generosior quàm fortunatus, vt qui dotalis regni partem non modicam sibi præreptam vidit ab Ottomanna potentia, cum graui iactura, sed cum maiori terrore Christianæ Reipublicæ. Per pacis artes duo regna, Austriacæ familiaræ hereditaria, ipsi accesserunt, & aliud regnum in animis Germanorum hereditarium eidem fundatum est; vt proinde dici possit, ab ipso relictum fuisse Imperium suis posteris hereditarium. Ingens in illo fuit humanitas ad priuatorum beneuolentiam sibi comparandam: ingens moderatio ad retinendam cum potentioribus concordiam: ingens studium ad explenda Principatus mœnera: ingens religio ad suum animum, suasque regiones illæsa seruanda à communi Germaniæ morbo. Verùm, pro eo ac omnes humanæ virtutes non solis, sed stellarum lucem habent, hoc est, aliquâ vmbra mixtam, visa est eius sinceritas illum credulum reddidisse, & credulitas nonnumquam suspiciosum; & interdum etiam eius lenitas occupasse fines seueritati debitos in animo dominantis. Ceterùm illi se obnoxiam singulariter fateri debet Apostolica Sedes; quamuis enim hæc diu restiterit nomen ac ius Cæsaris ipsi tribuere sub Paulo IV. eundem tamen postea experta est egregium inter obsequentissimos Cæsares, qui vmquam in Germania

i Acta C65f.
storia.

mania imperauerint; atque illi potissimum acceptam referre potest immensam vtilitatem, quam attulit Ecclesiæ Synodus Tridentina. 1564.

11 Honores funebres redditi sunt huic Principi in Basilica Vaticana^k die decimo octauo Augusti, quo die Pontifex Cardinalibus significauit, lætam spem sibi fieri à Delfino Nuntio in Religionis negotio; præcipuè verò nuntiari, Maximilianum Cæsarem, ad quem destinauit Legatum Altempsum Cardinalem, sororis filium, ac reliquos demortui Cæsaris filios imitaturos pietatem paternam. Certum est, Ferdinandi posteros fuisse postea quasi Iosueos ac Gedeones populo Dei in Septentrione; & Concilio Tridentino præcipuè tum in ipsorum Prouincijs, tum in alijs Catholicis regionibus Germaniæ, non solum reuerentiam fuisse exhibitam tamquam cælesti oraculo, quod spectat ad dogmata; sed fuisse illud solemniter acceptum plurima ex parte, quod spectat ad disciplinam. Et præter acceptionem habitam in varijs illius regionis Ecclesijs primarijs, cuiusmodi præsertim erat Augustana, in Synodo^l ab Othone Cardinali Truxesio celebrata anno 1567. idem actum est in prouincijs Austriacæ familiæ hereditarijs, in Stiria, in Carinthia, & in Tirolensi, per Concilium Salisburgi^m coactum anno 1569. Atque in Catholica Germaniæ parte Tridentini leges ferè omnino obseruantur, exceptâ prohibitione plurium sacerdotiorum, quæ se mutuè excludunt: cum enim in alijs regionibus plures tiaræ in vno eodemque capite vetentur, id in Germania permittitur, habitâ ratione necessitatis, vt aliqui Ecclesiastici potentia ibi polleant vt subditos coerceant, & hæreticorum violentiæ resistent, quod huiusmodi indulgentiam & conducibilem & necessariam reddit.

Est commune cunctis ferè medicinis, quæ grauissimis morbis maximè salutare sunt, vt per se statui naturali repugnent, adeoque in vsu ordinario valentibus prohibeantur.

CAPVT

^k Acta Cœ-
fotialia.

^l In Dilinga,
mense Iu-
nio, in part. 4
cap. 1.
in Constituta-
tione 2.
^m Clausum
28. Martij.